

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Сучасна українська мова

(лексикологія і лексикографія)

Обов'язкова

Освітньо-професійна програм: Українська мова та література

Спеціальність: 035 „Філологія (Українська мова та література)”

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Мова навчання: українська

Розробники: *Ткач Людмила Олександрівна*, професор кафедри сучасної української мови,
доктор філологічних наук

Профайл викладача

https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=3_dp4O4AAAAJ&view_op=list_works

Контактний тел. **0372-58-48-32; (+38) 067 747 25 60**

E-mail: l.tkach@chnu.edu.ua; lo.tkach@gmail.com

Сторінка курсу в Moodle:

Консультації Очні консультації: за попередньою домовленістю;

розклад присутності: **понеділок 14.30 – 15.30.**

Онлайн-консультації (платформа Google Meet); розклад консультації:

четвер 15.00 – 16.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

„Сучасна українська мова (лексикологія і лексикографія)” включена до циклу обов’язкових для вивчення дисциплін у навчальному плані підготовки студентів зі спеціальності **035 Філологія (Українська мова та література)** першого року навчання. Зміст дисципліни спрямований на формування необхідних для глибокого вивчення та самостійного дослідження української мови цілісних уявлень про лексико-семантичний рівень мовної системи, про семантичну природу й функційні властивості слова як основної одиниці мови та системну організацію словникового складу мови в його історичній динаміці та сучасних тенденціях розвитку; в тісному зв’язку з пізнавальним та соціальним досвідом мовної спільноти, з потребами й умовами суспільного життя, соціальним статусом та суспільними функціями української мови. Вивчення дисципліни передбачає засвоєння основних теоретичних положень, що відображають досягнення сучасного мовознавства (у галузях лексикології, семасіології, стилістики, фразеології, теорії номінації, морфології, синтаксису, діалектології, етимології, етнографії; фольклористики, етнолінгвістики, соціолінгвістики, психолінгвістики тощо) в дослідженні феномену слова, внутрішньої організації його лексичного значення, культурно-історичних конотацій, дискурсивної семантики; зв’язку лексичної та граматичної семантики; фразеологічних одиниць та фразеологізованих реалізацій слова, його ролі в побудові текстів різної структури та різного функційного застосування.

Практичний аспект вивчення дисципліни полягає в засвоєнні студентами тематично якомога ширшого та семантично якомога глибшого запасу з лексичного фонду української мови, вивченні словникового опису слів у повноті їх значення та вживання й у збагаченні в такий спосіб індивідуального лексикону; набутті навичок правильного, гнучкого та стилістично виразного слововжитку; в ознайомленні з найважливішими лексикографічними працями, що описують словниковий фонд української мови в діахронії та синхронії; з мовознавчою спадщиною видатних представників українського та слов’янського мовознавства, відомих своїм внеском у розвиток лексикології, фразеології та лексикографії української мови.

2. **Мета навчальної дисципліни** полягає в тому, щоб забезпечити теоретичний та практичний рівні базових знань студентів у галузі лексикології, фразеології та лексикографії сучасної української мови, сформулювати системне уявлення про організацію одиниць лексико-семантичного та фразеологічного рівнів мови, їх семантико-структурні

ознаки, функційні властивості та системні відношення (внутрішньослівні, парадигматичні, синтагматичні, епідигматичні); вдосконалити та закріпити навички стилістично нормативного слововжитку; сформувати навички самостійної роботи з науковою та науково-популярною мовознавчою літературою, словниками, довідниками, посібниками тощо для поглиблення знань з української мови, дослідження української мови та навчання впродовж усього життя.

3. Пререквізити: для ефективного засвоєння дисципліни „Сучасна українська мова (лексикологія і лексикографія)” студенти повинні набути знань з попередніх навчальних дисциплін „Сучасна українська мова (фонетика)”; „Вступ до мовознавства”; „Вступ до спеціальності”; „Вступ до слов’янської філології”; „Український фольклор”.

4. Результати навчання.

У ході вивчення навчальної дисципліни студент повинен **набути таких компетентностей:**

Загальні компетентності:

соціально-особистісних:

- здатності до навчання впродовж життя;
- здатності до критики й самокритики; толерантності;
- креативності, здатності до системного мислення;
- адаптивності й комунікабельності;
- турботи про якість виконуваної роботи;
- правильно окреслювати пріоритети, які забезпечують розв’язання поставленого завдання;
- усвідомлювати роль і значення лексикології та фразеології в розвитку української лінгвістики та суміжних галузей науки;
- засвоїти принципи і правила професійно-етичного використання чужого наукового доробку в процесі досягнення власних результатів у науковій діяльності;

інструментальних:

- дослідницьких навичок та вмінь пошукової роботи з науковими, науково-методичними джерелами та фактичним матеріалом;
- комунікативних навичок прилюдного виступу з власними результатами навчальної та дослідницької діяльності, участі в дискусіях та обговоренні результатів своїх колег;
- умінь та навичок у користуванні пошуковими системами;

програмних компетентностей (загальних):

- ЗК 3.** Здатність спілкуватися державною мовою в усній та письмовій формах;
ЗК 5. Здатність навчатися й опановувати сучасні знання у філологічній та суміжних галузях;
ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми
ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно;
ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

професійних компетентностей (фахових):

- ФК 2.** Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови.
ФК 4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди української мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.
ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.
ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).
ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.
ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.
ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.
ФК 13. Здатність розуміти лінгвістику як особливу науку, що вивчає структуру і функціонування мови; володіти знаннями з усіх галузей мовознавства, історії української мови та сучасної української мови;

Очікувані результати навчання (загальні):

Програмні результати навчання:

- ПРН 1.** Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
ПРН 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.
ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.
ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.
ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 14. Використовувати мови, які передбачені програмою для вивчення, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні, літературні, фольклорні явища й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

студент має бути здатний:

- використовувати державну мову в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні;
- використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності;
- ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати;
- організовувати процес свого навчання й самоосвіти;
- застосувати базові знання з філології у професійній діяльності;
- систематично підвищувати свій професійний рівень;
- обґрунтовувати концептуальні основи, структуру й зміст засобів навчання (підручників, навчальних посібників, наукових праць (монографій, авторефератів, наукових статей) тощо);
- використовувати новітні освітні технології, програмне забезпечення й сучасні технічні засоби навчання та вміти оформити результати навчання у формі презентації чи інших наочних матеріалів (картотека, індивідуальні словники, порівняльні таблиці, діаграми тощо).

Очікувані результати навчання (фахові)

Завдяки вивченню дисципліни „Сучасна українська мова (лексикологія і лексикографія)” **студент повинен**

знати:

- періодизацію розвитку української літературної мови та суспільно-історичні умови формування її словникового та фразеологічного фонду;
- роль територіальних діалектів у формуванні української літературної мови нового періоду;
- предмет і завдання лексикології / лексикографії, фразеології / фразеографії, пареміології / пареміографії; зв'язок між словами і фразеологізмами;
- джерела фразеологічного багатства української мови;
- зміст і структуру найважливіших праць з української лексикографії, основних подій в історії українського словникарства; персоналії українських лексикографів;
- визначення базових термінологічних понять лексикології (*слово, словоформа, лексема; варіанти слова; тематична групи лексики; лексико-семантична група; семантичне поле; лексична валентність; лексичне значення; компоненти семантичної структури лексичного значення (денотативний, сигніфікативний, конотативний); сема, семема (лексико-семантичний варіант); моносемант / полісемант; топологічна структура полісеманта; лексичні омоніми, омоформи, омографи, омофони, пароніми; лексичні синоніми; лексичні антоніми; стилістична*

стратифікація лексики / фразеології; соціальна стратифікація лексики / фразеології; територіальна диференціація лексики / фразеології; галузева диференціація лексики / фразеології; нормативна / ненормативна лексика; варіантність норми; агнонімія та агноніми);

- визначення базових термінологічних понять лексикографії (*вокабула, вокабулярій; глоса, глосарій; реєстр словника, реєстрове слово; лексикографічне маркування слова; лексикографічний маркер; проспект словника; джерельна база словника; галузевий словник; галузева енциклопедія; загальна енциклопедія; ідеографічний словник; словник-тезаурус; ідеографічний словник);*
- визначення базових термінологічних понять фразеології та пареміології (*фразеологізм; фразема; фразосхема; паремія; тексти малих фольклорних жанрів; фразеологічне зрощення (ідіоматичний зворот), фразеологічна єдність, фразеологічне сполучення; мовні кліше (мовні штампти); крилатий вислів; афоризм);*
- природу та структуру лексичного значення; типологію лексичних значень;
- семантичні відношення між словами;
- джерела синонімічного багатства української мови;
- семантико-функційні особливості лексичних синонімів;
- стилістичні норми вживання слів сучасної української мови;
- класичні та найновіші наукові праці в галузі лексикології, фразеології та лексикографії;
- методику лексико-семантичного аналізу слова;
- методику роботи з друкованими словниками, електронними версіями друкованих словників та електронними словниками української мови.

розуміти:

- теоретичні засади, значення навчальної дисципліни та необхідність її вивчення для здобуття професійних філологічних знань;
- методологію дослідження лексичних та фразеологічних одиниць; її традиційні методи (описові, кількісно-якісні, зіставні) та новітні (антропоцентричні, соціолінгвістичні, лінгвокультурологічні тощо);
- вплив соціокультурних чинників на формування лексичного складу сучасної української мови;
- відмінність між первинними та актуальними значеннями слова;
- відмінність між різними формами існування української мови та специфіку індивідуального лексикону кожного мовця.

уміти:

- обґрунтовано пояснювати зміст основних термінів лексикології, фразеології, лексикографії української мови;
- активно оперувати лінгвістичною термінологією для аналізу та інтерпретації лексичного значення слова, його реалізації в контексті та комунікативних ситуаціях;
- розпізнавати узуальні (загальномовні) та okazіональні вияви реалізації слова як лексико-семантичної одиниці;
- визначати топологічну структуру полісемантичного слова;
- розрізняти стилістичні маркери слів / фразеологізмів;
- виявляти характерні лексичні та фразеологічні ознаки ідіостилю письменника;
- виявляти семантичні та функційні нашарування, що характеризують динамічні процеси сучасного слововжитку й поки що не відображені в словниках української мови;

- вживати слова та фразеологізми згідно з нормами сучасної української літературної мови;
- застосовувати методику лексико-семантичного аналізу слова;
- організовувати та структурувати етапи самостійної навчальної та дослідницької роботи;
- добирати наукову літературу, аналізувати та опрацьовувати її з метою використання для підготовки до занять з сучасної української мови;
- виокремлювати в опрацьовуваних наукових публікаціях основні проблеми, узагальнювати та оцінювати їх актуальність і важливість для подальшого використання у своїй навчальній, дослідницькій та методичній роботі.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Сучасна українська мова (лексикологія і лексикографія)												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	5	150	2	30	30	—	—	82	8	Екзамен
Заочна												

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	Усього го	у тому числі					Усього го	у тому числі					
		л	пр	л	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Лексична підсистема української мови. Лексикологія як окрема мовознавча галузь.												
Тема 1. Лексикологія як окрема галузь мовознавства, її предмет, завдання і значення	12	2	2			8							
Тема 2. Лексичне значення слова (типи лексичних значень; зв'язок	10	2	2		2	4							

лексичної та грама- тичної семантики)												
Тема 3. Лексична полісемія (типи перенесення найменування та топологічна структура багатозначного слова)	8	2	4			2						
Тема 4. Лексичні омоніми та суміжні явища	14	4	4			6						
Тема 5. Синонімія як тип універсальних семан- тичних відношень між мовними одиницями. Джерела синоніміч- ного багатства української мови	10	2	2			6						
Тема 6. Лексичні синоніми та їх семантико-стилісти- чна організація в системі мови. Словники синонімів української мови	16	2	4			10						
Тема 7. Антонімія мовних одиниць. Словники антонімів української мови	6	2			2	2						
Разом за ЗМ 1	76	16	18		4	38						
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Лексика і фразеологія української мови за джерелами походження, сферами вживання та стилістичним використанням. Досягнення української лексикографії											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Лексика української мови за джерелами походження	8	2	2			4						
Тема 2. Функційні сфери української мови та	18	4	4			10						

стилістична диференціація лексики												
Тема 3. Активний і пасивний склад лексики української мови	14	2	2		2	10						
Тема 4. Фразеологія та фразеографія української мови	16	4	2		2	6						
Тема 5. Предмет, завдання, значення і досягнення української лексикографії	18	2	2			14						
Разом за ЗМ 2	74	14	12		4	44						
Усього годин	150	30	30		8	82						

5. 3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми	К-ть годин
ЗМ 1 Тема 1	1. Проблема слова як основної одиниці мови (межі слова, окремішність слова і тотожність, відтворюваність слова, <i>варіанти слова</i>). 2. Слово і <i>словоформа</i> ; <i>аналітичні форми слова</i> ; слова повнозначні і службові. 3. Зв'язок лексикології з <i>фонетикою, словотвором, граматиною, лінгвістикою тексту, лексикографією</i> .	8
ЗМ 1 Тема 2	1. <i>Прямі і переносні</i> лексичні значення. 2. <i>Переносне значення і переносне вживання</i> слова. 3. Маркування лексичних значень слова у тлумачних словниках. 4. Образне вживання слова у текстах художнього стилю (поетичних та прозових).	6
ЗМ 1 Тема 3	1. Зміст термінів <i>метафора, метонімія, синекдоха</i> в літературознавстві й мовознавстві. 2. Відмінність між мовознавчим, літературознавчим і філософським розумінням поняття <i>метафори</i> . 3. Структура словникової статті багатозначного слова.	2
ЗМ 1 Тема 4	1. Опис лексичних омонімів та граматичних омонімів у словниках тлумачного типу. 2. Стилїстичне використання омоформ, омофонів. 3. Структура словникової статті та опис лексичного значення паронімів у „Словнику паронімів української мови” Д. Гринчишина і О. Сербенської; Київ, 1986; 2-е вид. 2008). 4. Пароніми і мовленнєва культура; рекомендації щодо вживання паронімів у праці Б. Антоненка-Давидовича „Як ми говоримо” (Київ, 1991). 5. Стилїстичне використання паронімів; мовні каламбури (за працею	6

	<i>О. Різниківа</i> „Одноримки. Словник омонімів та схожословів”; Тернопіль, 2011).	
ЗМ 1 Тема 5	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Різнокореневі</i> і <i>спільнокореневі</i> синоніми. 2. <i>Загальномовні</i> і <i>контекстуальні</i> синоніми. 3. Стилiстичне використання синонімів у поетичних і прозових текстах. 4. Синонімія слова і фразеологічного звороту. 5. Синонімія фразеологічних одиниць. 6. Синонімічні відношення як один з основних засобів опису лексичного значення слова у словниках тлумачного типу. 7. Синонімія діалектного слова та загальноновживаного слова (на матеріалі творів <i>Ю. Федьковича</i>, <i>С. Воробкевича</i>, <i>І. Франка</i>, <i>В. Стефаника</i>, <i>Марка Черемшини</i>, <i>Марії Матіос</i>). 	6
ЗМ 1 Тема 6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Стилiстичне використання синонімів у поетичних і прозових текстах. 2. Синонімія питомих та запозичених слів. 3. Синонімічні словники української мови: історія їх укладання, структура і значення. 4. Синонімічне гніздо в індивідуальній мовній свідомості та в словнику. 	10
ЗМ 1 Тема 7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Стилiстичні функції антонімів. 2. <i>Антитеза</i> і <i>оксюморон</i> як стилістичні фігури, засновані на зіставленні семантично протиставних компонентів. 3. Антонімія слова і фразеологічного звороту. 4. Словники антонімів української мови. 	4
ЗМ 2 Тема 1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тематичні групи слів, що належать до питомої лексики української мови. 2. Зв'язок лексики української мови з іншими слов'янськими мовам; 3. Фонетичні та морфологічні ознаки запозиченої лексики. 4. Запозичення з класичних мов (<i>грецизми</i>, <i>латинізми</i>). 5. Запозичення з німецької мови (<i>германізми</i>). 6. Запозичення з французької мови (<i>галліцизми</i>). 7. Запозичення з тюркських мов (<i>тюркізми</i>). 8. Запозичення з румунської мови (<i>румунізми</i>). 9. Запозичення з угорської мови (<i>унгаризми</i>, або <i>мадяризми</i>). 10. Запозичення з англійської мови (<i>англізми</i>). 11. Слова іншомовного походження і культура мови. 12. Українські словники слів іншомовного походження. 	4
ЗМ 2 Тема 2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Суспільно-історичні чинники формування стилістичної підсистеми української літературної мови. 2. Термінологічні словники української мови та історія їх видання. 3. Російсько-українські термінологічні словники періоду 1920-х – початку 1930-х; доля словників та їх упорядників. 4. Лексичні та фразеологічні особливості західноукраїнського слововжитку кінця ХІХ – початку ХХ ст. 5. Лексичні особливості українського міського мовлення міжвоєнного двадцятиліття (за працею <i>Л. Підкуймухи</i> „Мова Львова, або Коли й батяри говорили”; Київ, 2020). 5. Словникові ремарки як засіб стилістичного внормування лексики та її регулярного вжитку. 6. Історія дослідження жаргонізмів та арготизмів української мови. 7. Жаргонна лексика та її стилістичне використання в мові сучасної української літератури. 8. Просторічна лексика; український суржик та суржикізми (за працею 	10

	<i>Л. Масенко „Суржик: між мовою та язиком”; 2-е вид., Київ, 2019).</i>	
ЗМ 2 Тема 3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Стилiстичнi функцiї <i>архаїзмiв</i> у художньому тексті. 2. Стилiстичнi функцiї <i>неологiзмiв</i> у сучаснiй українськiй мові. 3. Неологiзми в рекламному дискурсі. 4. Вживання наукових термiнiв у художнiх текстах; переосмислення лексичного значення термiнiв та процеси <i>детермiнологiзацiї</i>. 5. Словникове опрацювання лексичних новотворiв. 6. <i>Неографія</i> як особлива галузь лексикографiї. 	12
ЗМ 2 Тема 4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Джерела фразеологiї українськiй мови. 2. Iсторiя збирання образних зворотiв українськiй мови та видання збiрок народної фразеологiї. 3. Бiблiйна фразеологiя в сучаснiй українськiй мові. 4. Античний свiт у фразеологiї сучасної українськiй лiтературної мови. 5. Фразеологiчне багатство „Енеїди” <i>І. Котляревського</i>. 6. Фразеологiя захiдноукраїнськoго варіанта українськiй лiтературної мови кiнця ХІХ – початку ХХ ст. в загальноукраїнськoму контексті та мiжмовних зв’язках. 7. Сучаснi фразеологiчнi словники українськiй мови. 8. Фразеологiя сучасного молодiжного сленгу. 	8
ЗМ 2 Тема 5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток українськiй лексикографiї вiд кiнця ХVІ до початку ХХ ст. (станом на 1914 р.). 2. „Словарь українськiй мови” за ред. <i>Б. Гринченка</i> (1907–1909) як монументальна праця українськiй лексикографiї. 3. Українськa лексикографiя у перiод 1917 – 1930 рр.; перекладнi словники цього перiоду. 4. Iсторичнi словники українськiй мови. 5. Етимологiчнi словники українськiй мови, виданi в Україні та в дiаспорі. 6. Словники мови письменникiв; їх значення для стильового нормування лексики лiтературної мови. 7. Дiалектнi словники українськiй мови. 8. Буковинськi сторiнки в iсторiї українськiй лексикографiї. 9. Дiалектологiчнi працi В. А. Прокопенко та iсторiя укладання „Словника буковинськiх говiрок”. 10. Словники українськiй мови, виданi вiд початку 1990-х рокiв до нашого часу. 11. Лексикографiчнi працi <i>С. Караванського</i>. 	14
Усього		90

*ІНДЗ – для змістового модуля або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

6. Система контролю та оцінювання

Засоби оцінювання

1. Поточний контроль перевірки засвоєного матеріалу:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- завдання для самоперевірки.

2. Тематичний контроль:

- усне опитування;

- тестування;
- модульні контрольні роботи.

3. Підсумковий контроль: екзамен.

Форми поточного та підсумкового контролю

Форми поточного контролю: усні й письмові відповіді студента; тестування; завдання для самостійної та індивідуальної роботи;

Форма підсумкового контролю – екзамен.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота; тестування)		Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-сть балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2		
<p>30 балів Усне опитування – 5 балів; Тестування – 10 балів; Виконання завдань для самостійної та індивідуальної роботи – 15 балів (для дистанційного навчання).</p> <p>Усне опитування – 5 балів. Тестування – 15 балів Виконання завдань для самостійної та індивідуальної роботи – 5 балів (для аудиторного навчання)</p>	<p>30 балів Усне опитування – 10 балів; Тестування – 10 балів; Виконання завдань для самостійної та індивідуальної роботи – 10 балів (для дистанційного навчання).</p> <p>Усне опитування – 5 балів. Тестування – 10 балів Виконання завдань для самостійної та індивідуальної роботи – 5 балів (для аудиторного навчання)</p>	40	100

7. Рекомендована література

7. 1. Основна

1. Бодик О., Рудакова Т. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011.
2. Бондар О., Карпенко Ю., Микитин-Дружинець М. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія / Навч. посіб. Київ, 2006.
3. Вплив суспільних змін на розвиток української мови: Монографія / Відп. ред. Є. А. Карпіловська. Київ: ВД Дмитра Бурого, 2017.
4. Демська О. Вступ до лексикографії. Київ: Вид. дім „Києво-Могилянська академія”, 2010.
5. Демська-Кульчицька О. Фразеологія. Київ: Вид. дім „Києво-Могилянська академія”, 2008.
6. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі. Київ: Видавничий дім Дмитра Бурого, 2008.
7. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови. Київ, 1973.
8. Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія / За ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1973.

9. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / *А. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Бондаренко* та ін. Київ: Знання, 2010.
10. Сучасна українська літературна мова: Підручник / За ред. *А. П. Грищенка*. Київ: Вища школа, 1997.
11. Сучасна українська літературна мова: Підручник / За ред. *О. Д. Пономарева*. Київ, 2005.
12. *Ужченко В. Д., Авксентьєв Л. Г.* Українська фразеологія. Харків, 1990.
13. Українська мова: Енциклопедія. Київ: Вид-во „Укр. енцикл.” ім. М. П. Бажана, 2004.
14. *Ющук І.* Українська мова. Київ: Либідь, 2003.

7. 2. Словники

1. *Багмет А.* Словник синонімів української мови / Ред. *Л. Лужницький, Л. Рудницький*. Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1982. Т. 1 (А–П) (Пам'ятки української мови і літератури / НТШ; Т. 9).
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. *В. Т. Бусел*. Київ : Ірпінь; ВТФ „Перун”, 2005.
3. *Вирган І. О., Пилинський М. М.* Російсько-український словник сталих виразів. Харків, 2000.
4. *Віняр Г. М., Шпачук Л. Р.* Словник новотворів української мови кінця ХХ століття. Кривий Ріг: КДПУ, 2002.
5. *Глібчук Н., Добосевич У.* Словник міжчастиномовних омонімів сучасної української мови. Л.: Апріорі, 2016.
6. *Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А.* Словник паронімів української мови. Київ: Освіта, 2008.
7. *Даль В.* Толковый словарь живого великорусского языка: Т. 1–4. Москва: Русский язык, 1989–1991.
8. *Деркач П.* Короткий словник синонімів української мови. Київ: Рад. школа, 1960.
9. Етимологічний словник української мови: В 7-и т. Київ: Наук. думка, 1982–1985. Т. 1. 623 с.; Т. 2. 571 с.; Т. 3. 552 с.; Т. 4. 656 с.; Т. 5. 704 с.; Т. 6. 568 с.
10. Інверсійний словник української мови / Уклад. *С. П. Бевзенко, З. І. Волосевич* та ін. / Відп. ред. *С. П. Бевзенко*. Київ: Наук. думка, 1985.
11. *Калашник В. С., Колоїз Ж. В.* Словник фразеологічних антонімів української мови. 3-є вид., допов. Київ: Довіра, 2006.
12. *Караванський С.* Практичний словник синонімів української мови. 3-тє вид., опрацьоване і доповнене. Львів: БаК, 2008.
13. *Коваль А., Коптілов В.* Крилаті вислови в українській літературній мові. Афоризми, літературні цитати, образні вислови. Вид. 2-є перероб. і доп. Київ: Вища шк., 1975.
14. *Коваль А. П.* Спочатку було слово: Крилаті вислови біблійного походження в українській мові. Київ: Либідь, 2001.
15. *Коломієць М. П., Регушевський Є. С.* Короткий словник перифраз. Київ, 1985.
16. *Коломієць М. П., Регушевський Є. С.* Словник фразеологічних синонімів / за ред. *В. О. Винника*. Київ: Рад. шк., 1988. 198 с. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001519>
17. *Кочерган М. П.* Словник російсько-українських міжмовних омонімів („фальшиві друзі перекладача”). Київ: Академія, 1997. 400 с.
18. Словар чужих слів: 12000 слів чужого походження в українській мові / Зібр. *З. Кузеля, М. Чайковський*; Ред. *З. Кузеля*. Чернівці, 1910.
19. Новий словник іншомовних слів: близько 40 тис. слів і словосполучень / Уклад. *Л. Шевченко*. Київ: „Арій”, 2008.

20. Нові та актуалізовані слова та значення: словникові матеріали (2002–2010) / Кер. проекту і відп. ред. *О. М. Тищенко*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010.
21. *Полюга Л. М.* Повний словник антонімів української мови. 3-є вид., допов. і випр. Київ: Довіра, 2006.
22. *Полюга Л. М.* Словник синонімів української мови. Київ: Довіра, 2001.
23. *Різників О. С.* Одноримки. Словник омонімів та схожословів. Вид. 2-ге, доп. і перероб. Тернопіль: Богдан, 2011.
24. Русско-украинский словарь синонимов / *Н. П. Башнякова, Г. П. Вишневецкая, Н. Н. Пилинский* и др. Київ: Освіта, 1995.
25. Словарь української мови. Упорядкував з додатком власного матеріалу *Борис Грінченко*: В чотирьох томах. Київ : Наук. думка, 1996–1997.
26. Словарь української мови. Зібрала редакція журналу „Кіевская Старина”. Упорядкував з додатком власного матеріалу *Борис Грінченко* / 3-є видання, виправлене й доповнене, за редакцією Акад. *Сергія Єфремова та Андрія Ніковського*. Київ: Горно, 1927. Т. I: А–Г. 428 с.; Т. II: Д–Й. 440 с.; Т. III: К–Н. 1928. 479 с. URL: <http://www.r2u.org.ua>.
27. Словник буковинських говірок / За заг. ред. *Н. В. Гуйванюк*. Чернівці: Рута, 2005.
28. Словник іншомовних слів / за ред. *О. С. Мельничука*. Київ: Гол. ред. УРЕ, 1977.
29. Словник іншомовних слів / Уклад. *С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута*. Київ: Наукова думка, 2000.
30. Словник лінгвістичних термінів: лексикологія, фразеологія, лексикографія / *Голянич М. І., Стефурак Р. І., Бабій І. О.*; за редакцією *М. І. Голянич*. Івано-Франківськ: видавець Голіней О. М., 2011.
31. Словник мови творів Г. Квітки-Основ'яненка. У 3-х т. Харків: ХДУ, 1978–1979.
32. Словник мови Шевченка: В двох томах / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Редкол. *В. С. Ващенко* (відповід. ред.) та ін. Київ: Наук. думка. 1964. Т. 1: А–Н / Ред. тому: *Т. К. Черторизька.*; Т. 2: О–Я / Ред. тому: *В. Г. Маринченко, Л. О. Родніна.* 1964.
33. Словник синонімів української мови: В 2-х т. / *А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук* та ін. Київ: Наукова думка, 1999–2000.
34. Словник чужомовних слів / Упорядники: *Бойків І., Ізюмов О., Калишевський Г. і Трохоменко М.*, репринт з 2-го перероб. видання 1955 р. (Вперше виданий у Харкові 1932 р.). Київ: Музей Івана Гончара; вид. фірма „Родовід”, 1996.
35. Словник української мови: В 11-ти томах. Київ: Наукова думка, 1970–1980.
36. Словник української мови в 11 томах. Додатковий том: 35 тис. слів : у 2 кн. / НАН України ; Ін-т укр. мови ; гол. редкол. *П. Ю. Гриценко* ; редкол. *В. О. Винник, І. С. Гнатюк, К. Г. Городенська*. Київ : ВД Дмитра Бураго, 2017.
37. Словник української мови / Кер. *В. В. Німчук* / Відп. ред. *В. В. Жайворонок*. Київ ВЦ „Просвіта”, 2012.
38. *Ставицька Л.* Короткий словник жаргонної лексики української мови: Містить понад 3200 слів і 650 стійких словосполучень. Київ: Критика, 2003.
39. *Ткач Л. О.* Українська літературна мова на Буковині в кінці ХІХ – на початку ХХ ст. Частина 1: Матеріали до словника. Чернівці: Рута, 2000.
40. Українські приказки, прислів'я і таке інше. Уклав *М. Номис* / Упоряд., приміт. та вступна ст. *М. М. Пазяка*. Київ: Либідь, 1993.
41. Українсько-російський словник / Уклад.: *Г. П. Їжакевич* та інші. Київ: Наук. думка, 2004.
42. Фразеологічний словник української мови: В 2-х книгах. Київ: Наук. думка, 1999.
43. Фразеологія перекладів Миколи Лукаша: Словник-довідник / Уклали *О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк*. Київ: Довіра. 2002.

44. *Хобзей Н.* Лексикон львівський: поважно і на жарт / *Наталя Хобзей, Оксана Сімович, Тетяна Ястремська, Ганна Дидик-Меуш.* Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2009.
45. Частотний словник сучасної української художньої прози: В 2-х т. / Редкол. *Н. П. Дарчук, В. І. Крип'як, В. С. Перебийніс* (голова) та ін. Київ: Наук. думка, 1981. Т.І. 864 с., Т.ІІ. 886 с.

7. 3. Додаткова література

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / за заг. ред. Олександрі Сербенської: навч. посібник /3-те вид., доп. і переробл. Львів: Априорі, 2019.
2. *Антоненко-Давидович Б.* Як ми говоримо / уклад. Я. Б. Тимошенко. К.: Либідь, 1991.
3. *Ганич Д. І., Олійник І. С.* Словник лінгвістичних термінів. К.: Вища школа, 1985.
4. *Горецький П.* Історія української лексикографії. К.: Вид-во Акад. наук УРСР, 1963.
5. *Кочерган М. П.* Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. К.: Видавничий центр „Академія”, 2001.
6. *Лисиченко Л. А.* Лексикологія сучасної української мови (Семантична структура слова). Харків: „Вища школа”, вид-во при Харк. ун-ті, 1976.
7. *Лисиченко Л. А.* Лексико-семантична система української мови. Харків, 1997.
8. *Підкуймуха Л.* Мова Львова, або коли й батяри говорили / передм. Л. Ткач. К.: ТОВ «Видавництво „Кліо”», 2020.
9. *Русанівський В. М.* Структура лексичної і граматичної семантики. К.: Наук. думка, 1988.
10. *Ткач Л.* Українська літературна мова на Буковині в кінці XIX – на початку XX ст. Ч. 2: Джерела і соціокультурні чинники розвитку. Чернівці: Рута, 2007.
11. *Грінченко Б.* Огляд української лексикографії / Словарь української мови [збір. ред. журн. „Киевская Старина”; упоряд з додатком власного матеріалу Б. Грінченка]. Т. 1–4. К., 1907–1909 / Перевидано фотомех. способом. К., 1958 [Вступна стаття Б. Грінченка вміщена в 1-му томі].
12. *Масенко Л.* Мова і суспільство: постколоніальний вимір. К.: Видавн. дім „КМ Академія”, 2004.
13. *Масенко Л.* Суржик: Між мовою і язиком. К.: Видавничий дім „КМ Академія”, 2011; 2-е вид., зі змінами і доповн., 2019.
14. *Шевельов Ю. В.* Традиція і новаторство в лексиці і стилістиці І. П. Котляревського. Чернівці: Рута, 1998.
15. *Шевельов Ю. В.* Українська мова в першій половині двадцятого століття (1900–1941): Стан і статус. Чернівці: Рута, 1998 (передрук видання 1987 р.) [Та пізніші перевидання].

7. 4. Інформаційні ресурси

1. *Бодик О. П., Рудакова Т. М.* Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011.
URL: http://shron.chtyvo.org.ua/Bodyk_Ostap/Suchasna_ukrainska_literaturna_mova_Leksykologhiia_Frazeolohiia_Leksykohrafiia.pdf
2. *Вакуленко Г. М., Кліна Н. І.* Прикметникова синоніміка в художньому мовленні П. Куліша. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ltkp/2010_59/fil/0020.pdf

3. Вусик О. С. Словник українських синонімів Понад 1500 синонімічних гнізд / За ред. докт. філолог. наук, проф. А. М. Поповського. Дніпропетровськ: Січ, 2000. URL: <http://www.twirpx.com/file/805515/>
4. Генеральний регіонально анотований корпус української мови. URL: <http://www.parasolcorpus.org/>
5. Заславська Н. В. Обережно: міжмовні омоніми. URL: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine28-20.pdf>
6. Корпус української мови. Лінгвістичний портал. Mova. info. URL: <http://www.mova.info/corpus.aspx?11=209>.
7. Регушевський Є. С. Чи є у мові зайві слова? URL: <http://www.kulturamovy.org.ua/KM/pdfs/Magazine14-12.pdf>
8. Російсько-український словник. За ред. А. Ю. Кримського та С. О. Єфремова [Електронний ресурс (підготував О. Телемко)]. Київ : Держ. вид-во України–УАН, 1924–1933. Т. 1–3. Київ : К.І.С., 2007. URL: <http://www.r2u.org.ua>
9. Тлумачний словник української мови: в 20-ти томах (електронна версія Українського мовно-інформаційного фонду НАН України). URL: <http://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=461&page=20>
10. Українська мова: Енциклопедія. Київ: Вид-во „Укр. енцикл.” ім. М. П. Бажана, 2004. URL: <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm>